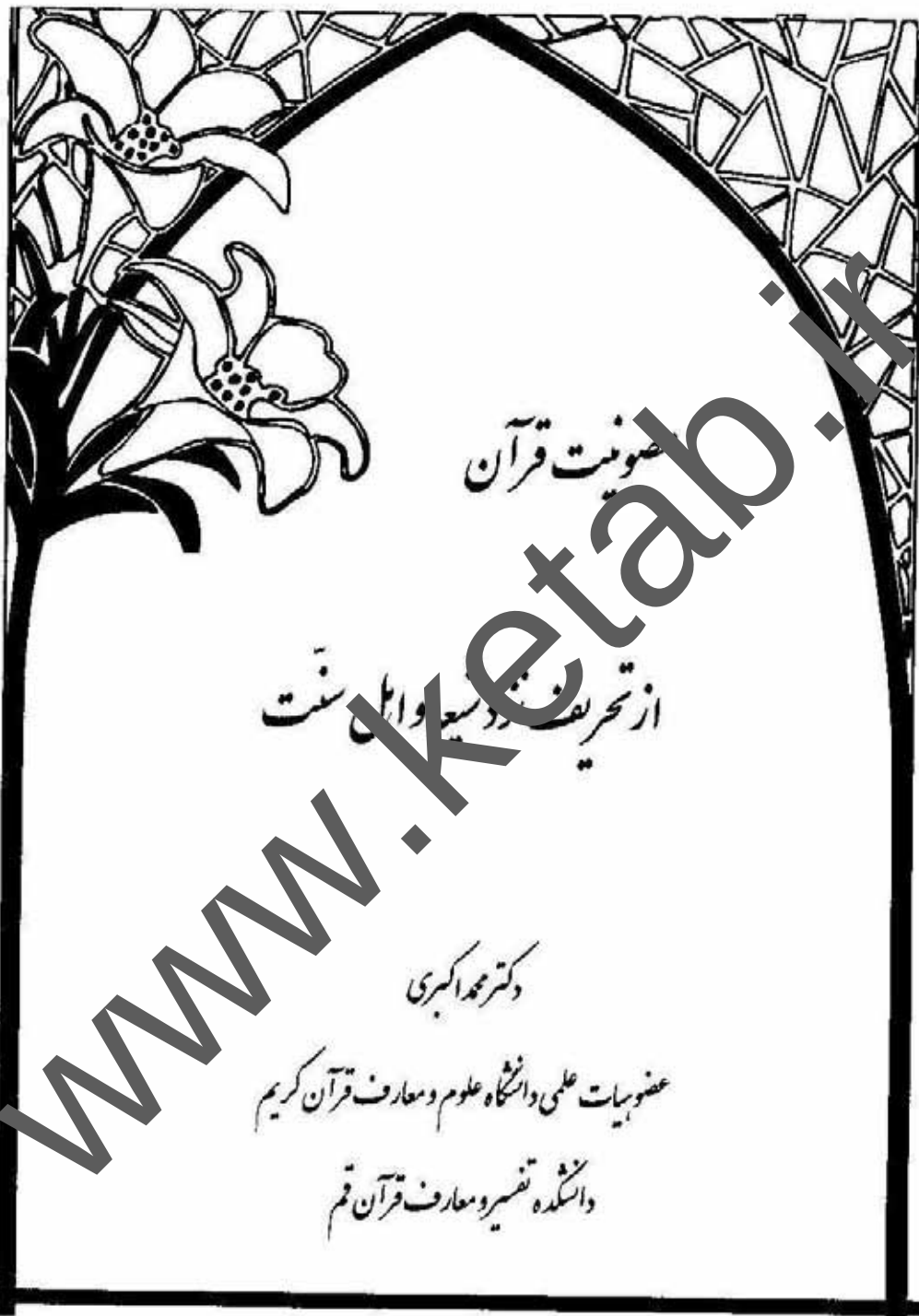

صونیت قرآن

از تحریف نزد سید و اهل سنت

دکتر محمد اکبری

عضو هیات علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

دانشکده تفسیر و معارف قرآن قم

سرشناسه: اکبری، محمد، ۱۳۴۵-

عنوان و نام پدیدآور: مصونیت قرآن از تحریف نزد شیعه و اهل سنت/ تألیف محمد اکبری.

مشخصات نشر: تهران: دانشکده علوم قرآنی تهران از دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۴۳۶ ص

ISBN: 978-600-91331-5-4

قیمت: ۱۷۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس

موضوع: ۱. قرآن - تحریف؛ ۲. قرآن - دفاعیه‌ها؛ ۳. قرآن - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ م۷۴/الف۲/۸۹ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

- نام کتاب: مصونیت قرآن از تحریف نزد شیعه و اهل سنت
- ناشر: دانشکده علوم قرآنی تهران از دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم
- مؤلف: دکتر محمد اکبری
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲
- تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۳۳۱-۵-۴

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است

دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

فهرست مطالب

۲۲		سرآغاز
۲۴		مقدمه
۲۷		چکیده مطالب
۳۰		پیشینه بحث
۳۳		ویژگی های پژوهش حاضر
۳۷		بهارت روحی رمز سنخیت با قرآن
۳۷		فرهنگ کبریا قانون هدایت در تکوین و تشریع
۴۵		ویژگی های قرآن کریم
۴۶		نور بودن قرآن
۴۹		اقوم بودن هدایت مطلق قرآن
۵۱		الف. عقل و عاطفه انسان معلق هدایت قرآن
۵۳		ب. مفهوم هدایت در قرآن
۵۴		ج. هدایت یافتگی یا عدم هدایت اهل سواد؟
۵۶		اقوم بودن هدایت قرآن
۵۸		جهانی بودن زبان قرآن
۶۱		قرآن؛ کلام و تکلم الهی
۶۲		قرآن کل و کل قرآن
۶۴		تحدی نمودن قرآن
۶۷		برهان عقلی تحدی
۶۷		آفرین گفتن خدا بر نزول قرآن
۷۰		قرآن عظیم و سوره حمد
۷۰		جایگاه سوره حمد

۷۱	نامها و القاب سوره حمد
۷۲	سبعاً من المثنائی
۷۳	وجه نامگذاری سوره حمد
۷۳	اختصاص حمد به خداوند سبحان
۷۵	شأن حمد الهی رمز تعالی انسان
۷۷	احسن الحدیث بودن قرآن
۸۰	مهم بودن قرآن
۸۳	ام الکتاب بودن قرآن
۸۷	تبیین معارف قرآنی به تناسب ظرفیت افراد
۸۸	قول فصل بودن قرآن
۹۱	تازگی و جاودانگی
۹۵	• بخش اول
۹۶	• فصل اول
۹۷	۱. مفهوم لغوی «تحریف»
۹۸	استشادات بر معنای لغوی تحریف
۱۰۰	۲. مفهوم اصطلاحی تحریف
۱۰۰	مفهوم تحریف در قرآن
۱۰۴	اقسام تحریف
۱۰۴	الف. تحریف معنوی
۱۰۷	اخبار علی (ع) از وقوع تحریف معنوی
۱۰۹	پنج نمونه از تحریف معنوی آیات قرآن
۱۰۹	۱. آیه لیلۃ المیت
۱۰۹	شأن نزول آیه

- تقریب استدلال ۱۱۰
۲. آیه اطاعت از اولوا الامر ۱۱۱
- تقریب استدلال ۱۱۲
- اشکالات نگارنده بر فخر رازی ۱۱۲
۳. آیه مودت ۱۱۴
- تقریب استدلال ۱۱۴
۴. آیه اطاعت ۱۱۷
- شان نزول آیه ۱۱۷
- تقریب استدلال ۱۱۸
۵. آیه ولایت ۱۱۹
- تقریب استدلال ۱۱۹
- پاسخ به یک ایراد ۱۲۰
- ب. تحریف لفظی ۱۲۲
- یک موضوع مسلم تاریخی ۱۲۲
۱. تحریف در قرائت ۱۲۲
- عدم تواتر قرائات ۱۲۳
- نمونه هایی از تحریف در قرائت ۱۲۶
- ثمره اختلاف در قرائت ۱۲۷
۲. تحریف در حروف قرآن ۱۲۷
- حروف قرآن و معانی بلند آن ۱۲۷
- دو نمونه تحریف در حروف قرآن ۱۲۸
۳. تحریف در کلمات قرآن ۱۳۰
- نمونه تحریف در کلمات قرآن ۱۳۰

۴. تحریف در آیات ۱۳۱
- تحریف « بسم الله الرحمن الرحيم » ۱۳۱
- اختلاف نظر در میان علمای اهل سنت ۱۳۲
- موقعیت « بسم الله الرحمن الرحيم » ۱۳۳
- تأیید نخست ۱۳۳
- نتیجه تحقیق در بسم الله الرحمن الرحيم ۱۳۴
۵. تحریف در سوره قرآن ۱۳۸
۶. تحریف به سبب داده ۱۳۹
۷. تحریف به نقیضه ۱۴۰
۸. تحریف به نسخ تلاوت ۱۴۱
- نمونه نسخ تلاوت در قرآن ۱۴۱
- فساد قول به نسخ تلاوت ۱۴۱
- حاصل کلام در اقسام تحریف ۱۴۳
- فصل دوم ۱۴۵
- بزرگان شیعه و نفی تحریف ۱۴۶
۱. شیخ صدوق و نفی تحریف (متوفای ۳۸۱ هـ. ق.) ۱۴۶
۲. شیخ مفید و نفی تحریف (متوفای ۴۱۳ هـ. ق.) ۱۴۷
- تهمتی بزرگ به شیخ مفید ۱۴۷
- تحریف نمودن کلام شیخ مفید ۱۴۸
- کلام شیخ مفید در مقالات ۱۴۸
- تحریف کلام شیخ مفید ۱۴۹
۳. سید مرتضی و نفی تحریف (متوفای ۴۳۶ هـ. ق.) ۱۴۹
۴. شیخ طوسی و نفی تحریف (متوفای ۴۶۱ هـ. ق.) ۱۵۱

۵. علامه طبرسی و نفی تحریف (متوفای ۵۴۸ هـ. ق) ۱۵۲
۶. سید ابن طاووس و نفی تحریف (متوفای ۶۶۴ هـ. ق) ۱۵۳
۷. علامه حلی و نفی تحریف (متوفای ۷۲۶ هـ. ق) ۱۵۳
۸. محقق کرکی و نفی تحریف (متوفای ۹۴۰ هـ. ق) ۱۵۴
۹. ملا فتح الله کاشانی و نفی تحریف (متوفای ۹۸۸ هـ. ق) ۱۵۴
۱۰. مقدس اردبیلی و نفی تحریف (متوفای ۹۹۳ هـ. ق) ۱۵۵
۱۱. اتهام تحریف به مقدس اردبیلی ۱۵۵
۱۲. دفع اتهام از مقدس اردبیلی ۱۵۶
۱۳. شیخ بهائی و نفی تحریف (متوفای ۱۰۳۰ هـ. ق) ۱۵۷
۱۴. سید نور محمد تهرانی و نفی تحریف (متوفای ۱۰۱۹ هـ. ق) ۱۵۸
۱۵. ملا محسن فیض کاشانی و نفی تحریف (متوفای ۱۰۹۰ هـ. ق) ۱۵۸
۱۶. تهمتی آشکار به فیض کاشانی ۱۶۰
۱۷. الفصل السابع، الکاشانی و تحریف القرآن ۱۶۰
۱۸. پاسخ از اتهامات ناروا به فیض ۱۶۲
۱۹. شیخ حرعاملی و نفی تحریف (متوفای ۱۱۰۴ هـ. ق) ۱۶۳
۲۰. سید علی خان مدنی و نفی تحریف (متوفای ۱۱۰۴ هـ. ق) ۱۶۳
۲۱. صاحب مفتاح الکرامه و نفی تحریف (متوفای ۱۲۲۶ هـ. ق) ۱۶۴
۲۲. شیخ جعفر کاشف الغطا و نفی تحریف (متوفای ۱۲۲۸ هـ. ق) ۱۶۴
۲۳. سید محمد طباطبائی و نفی تحریف (متوفای ۱۲۴۲ هـ. ق) ۱۶۶
۲۴. آیت الله کوه کمری و نفی تحریف (متوفای ۱۲۹۹ هـ. ق) ۱۶۷
۲۵. محمد حسن آشتیانی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۱۹ هـ. ق) ۱۶۷
۲۶. محمد حسن مقامی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۵۱ هـ. ق) ۱۶۸

۲۲. علامه بلاغی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۵۲ هـ. ق.) ۱۶۸
۲۳. محسن امین عاملی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۷۱ هـ. ق.) ۱۷۰
۲۴. محمد حسین کاشف الغطا و نفی تحریف (متوفای ۱۳۷۳ هـ. ق.) ۱۷۱
۲۵. علامه امینی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۷۹ هـ. ق.) ۱۷۱
۲۶. آیت الله بروجردی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۸۰ هـ. ق.) ۱۷۲
۲۷. سید شرف الدین عاملی و نفی تحریف (متوفای ۱۳۸۱ هـ. ق.) ۱۷۳
۲۸. علامه طبرستانی و نفی تحریف (متوفای ۱۴۰۲ هـ. ق.) ۱۷۴
۲۹. امام خمینی و نفی تحریف (متوفای ۱۴۰۹ هـ. ق.) ۱۷۵
۳۰. آیت الله مکارم شیرازی و نفی تحریف (متوفای ۱۴۱۳ هـ. ق.) ۱۷۸
۳۱. آیت الله گلپایگانی و نفی تحریف (متوفای ۱۴۱۴ هـ. ق.) ۱۷۸
- تهدیه بی اساس به کلینی ۱۷۹
- مرحله اول؛ ذکر سه روایت و رد آنها ۱۷۹
- مرحله دوم؛ ابواب طرح این احادیث ۱۸۱
- مرحله سوم؛ شناخت مبنای کلینی در کافی ۱۸۲
- نتیجه مبنای کلینی در کتاب کافی ۱۸۳
- مرحله چهارم؛ کلینی و نفی تحریف از قرآن ۱۸۴
- حاصل اقوال صاحب نظران در نفی تحریف ۱۸۹
- الف. سقوط قرآن از حجیت ۱۸۹
- ب. اعتبار یقین در مسائل اعتقادی ۱۸۹
- ج. محال عادی تحریف در قرآن ۱۹۰
- د. مخالفت با ضرورت دین و معجزه نبوت ۱۹۰
- هـ. عرضه اختلاف اخبار بر قرآن ۱۹۱

- و. متواتر بودن قرآن ۱۹۱
- ز. قرائت، تعلیم و حفظ قرآن ۱۹۱
- ح. حدیث ثقلین ۱۹۲
- ت. استناد به آیات قرآن ۱۹۲
- ی. اجماع مسلمانان ۱۹۲
- ث. تأویل بردن اخبار تحریف ۱۹۳
- ج. نماز شیعه ۱۹۳
- فصل سوم ۱۹۴
- بزرگان اهل سنت و تنزیه شیعه ۱۹۵
۱. ابوالحسن اشعری و تنزیه شیعه (متوفای ۳۳۰ هـ.ق) ۱۹۵
۲. زرقانی و تنزیه شیعه ۱۹۵
۳. دکتر عبدالصبور شاهین و تنزیه شیعه ۱۹۶
۴. رحمت الله هندی و تنزیه شیعه ۱۹۶
۵. سیوطی و تنزیه شیعه ۱۹۷
۶. دکتر دراز و تنزیه شیعه ۱۹۷
۷. دکتر تیجانی و تنزیه شیعه ۱۹۸
۸. دکتر حنفی داود و تنزیه شیعه ۱۹۹
۹. استاد محمد مدنی و تنزیه شیعه ۱۹۹
۱۰. زرکشی و تنزیه شیعه ۲۰۰
۱. ابو علی جبائی و تهمت به شیعه ۲۰۱
- جواب ارزنده سید ابن طاووس ۲۰۱
۲. ابن حزم ظاهری و تهمت به شیعه (متوفای ۴۵۶ هـ.ق) ۲۰۳
- جواب حلی و نقضی به ابن حزم ۲۰۳

۲۰۴	۳. عبدالرحیم ابن الخياط و تهمت به شیعه
۲۰۴	پاسخ از این اتهام به شیعه
۲۰۵	۴. قاضی عبدالجبار و تهمت به شیعه
۲۰۵	نقد و دفع این اتهام
۲۰۶	۵. استاد رافعی و تهمت به شیعه
۲۰۶	جواب از اتهام رافعی به شیعه
۲۰۷	۶. دبستان المذاهب و تهمت به شیعه
۲۰۸	موضع دررگان شیعه بر باب کتاب دبستان المذاهب
۲۱۰	• بخش دوم
۲۱۱	• فصل چهارم
۲۱۲	دیدگاه اهل سنت در باب تحریف قرآن
۲۱۳	اهل سنت و اخبار تحریف
۲۱۳	طایفه اول و نامعلوم بودن رأیشان
۲۱۴	طایفه دوم و رد و تاویل اخبار تحریف
۲۱۴	اهل سنت و رد اخبار تحریف
۲۱۹	حاصل کلام در رد اخبار تحریف
۲۱۹	تأملی در کلام فخر رازی
۲۲۰	اهل سنت و تاویل اخبار تحریف
۲۲۰	۱. حمل بر تفسیر
۲۲۱	۲. حمل بر سنت و حدیث نبوی
۲۲۱	۳. حمل بر حدیث قدسی
۲۲۲	۴. حمل بر دعا
۲۲۳	• فصل پنجم

- طایفه سوم اهل سنت و تحریف قرآن ۲۲۴
- «حشویه» اهل سنت چه کسانی هستند؟ ۲۲۴
۱. ابن جزئی کلبی و تحریف قرآن ۲۲۵
۲. الخطیب الشربینی و تحریف قرآن ۲۲۶
۳. عبدالوهاب شعرانی و تحریف قرآن ۲۲۷
۴. سفیان ثوری و تحریف قرآن ۲۲۷
۵. ابوبکر انازی و تحریف قرآن ۲۲۷
۶. ابوالخطیب و تحریف قرآن ۲۲۸
۷. ابن حاتم اندلسی و تحریف قرآن ۲۳۲
۸. محیی الدین ابن عربی و تحریف قرآن ۲۳۳
۹. وهب بن سفیان ابن عفریة، طحاوی و تحریف قرآن ۲۳۳
- نمونه هایی از تحریف حشویه اهل سنت ۲۳۴
۱. زیادی بودن سوره معودتین ۲۳۵
۲. کم نمودن دو سوره حقد و خلع از قرآن ۲۳۵
۳. نقصان از سوره احزاب ۲۳۷
۴. نقصان از سوره براءت ۲۳۸
۵. آیه رجم ۲۴۰
۶. آیه جهاد ۲۴۲
۷. آیه رغبت ۲۴۲
۸. آیه فراش ۲۴۳
۹. دو آیه ای که بزر آن دو را خورد ۲۴۴
۱۰. آیه محافظت بر صلوات (نمازها) ۲۴۵
۱۱. سوره ای به بلندی براءت و همانند مسبحات ۲۴۶

۲۴۸	۱۲. آیه صلوات بر پیامبر(ص) در مصحف عایشه
۲۴۹	۱۳. آیه بلاغ
۲۵۰	۱۴. تحریف قرآن با کشته شدن حاملان آن
۲۵۰	۱۵. دو آیه که از مصحف ساقط شد
۲۵۲	۱. عدد حروف قرآن کریم به شمارش عمر
۲۵۳	۱۷. آیه ان الله اصطفى من آل محمد(ص)
۲۵۴	۱۸. آیه ولا پیامبر(ص)
۲۵۵	۱۹. آیه ان الله اصطفى منین القتال
۲۵۶	۲۰. آیه سمیت
۲۵۸	خلاصه پاسخ‌های نگاشته به سؤالات
۲۶۲	• بخش سوم
۲۶۳	• فصل ششم
۲۶۴	جمع آوری قرآن زمان پیامبر(ص) و عدم تحریف
۲۶۴	الف. اهتمام و عدم سهل انگاری پیامبر(ص)
۲۶۵	ب. علی بن ابیطالب(ع) و جمع آوری قرآن
۲۶۷	ج. صحابه و گردآوری قرآن زمان پیامبر(ص)
۲۶۸	د. اقوال علما و گردآوری قرآن زمان پیامبر(ص)
۲۷۱	خلفا و عدم تحریف قرآن
۲۷۱	ابوبکر و عمر و عدم تحریف قرآن
۲۷۲	۱. شواهد تاریخی
۲۷۲	اخرج ابن ابی داود:
۲۷۲	مقصود از جمع آوری ابوبکر
۲۷۴	۲. برهان عقلی

الف. تحریف سهوی و قهری	۲۷۴
ب. تحریف عمدی در آیات غیر سیاسی	۲۷۵
ج. تحریف عمدی در آیات سیاسی	۲۷۷
۳. برهان نقلی (حدیث ثقلین)	۲۷۸
عثمان و عدم تحریف قرآن	۲۷۹
الف. اعتراض اصحاب	۲۷۹
ب. نداشتن انگیزه برای تحریف	۲۸۰
ج. خلافت عثمان و عدم تحریف آیات سیاسی	۲۸۰
د. سکوت علمای قرآن، دلیل بر عدم تحریف قرآن از سوی عثمان	۲۸۱
هـ. قاتلان عثمان و عدم تحریف قرآن از سوی او	۲۸۱
و. توحید مصاحف و عدم تحریف قرآن از سوی	۲۸۲
حاصل کلام	۲۸۳
دوران بنی امیه و عدم تحریف قرآن	۲۸۳
وجوه نقد پندار تحریف از سوی مخالفان	۲۸۴
حاصل کلام در فصل ششم	۲۸۶
• فصل هفتم	۲۸۸
ادله نفی تحریف از قرآن	۲۸۹
دلیل نخست: دلایل عقلی	۲۹۱
الف. استحالة نقض غرض	۲۹۱
ب. قبح عقاب بلا بیان	۲۹۲
مقدمه نخست	۲۹۲
مقدمه دوم	۲۹۳
نتیجه	۲۹۳

۲۹۴	ج. ملازمه اعجاز با عدم تحریف
۲۹۶	دلیل دوم؛ آیات قرآنی
۲۹۷	الف. آیات تحدی
۲۹۷	تعریف و تقریر تحدی
۲۹۸	اسام تحدی در قرآن
۲۹۹	فعلیت آیات تحدی
۳۰۰	تحدی به سبب نه تحدی به آیات
۳۰۰	ب. ایضات
۳۰۱	۱. صفت «عاجز»
۳۰۲	۲. صفت «لایاتیه الباطل»
۳۰۵	نقی باطل و اعجاز اخبار غیبی
۳۰۶	سخن زمخشری در ذیل آیه شریفه
۳۰۷	رمز نفوذ ناپذیری قرآن
۳۰۸	۳. صفت «تنزیل من حکیم حمید»
۳۰۹	معنای باطل نزد قائلان به تحریف
۳۰۹	ج. آیه حفظ
۳۱۰	تأکیدات فراوان در آیه
۳۱۰	تحقیق در آیه حفظ
۳۱۱	متعلق محافظت و نگهداری
۳۱۳	مقصود از ذکر در آیه حفظ
۳۱۴	عدم حفاظت از تورات و حفظ قرآن
۳۱۵	خدا بهترین حافظ و نگهبان
۳۱۶	«ذکر»؛ صفت فعلی یا صفت ذاتی؟

- حفظ بی مانند قرآن در کتب آسمانی ۳۱۸
- آخرین اشکال به آیه حفظ ۳۱۹
- نقد آیت الله جوادی آملی بر آیت الله العظمی خوئی (ره) ۳۲۰
- مناقشه در سخن آیت الله جوادی آملی ۳۲۲
- خلاصه و جمع بندی ۳۲۴
- در آیه رصد (نگهبانان) الهی ۳۲۵
- هـ آیات صفات قرآن ۳۲۷
- تقریب استدلال ۳۲۷
- و. آیات هیت ۳۲۸
- تقریب استدلال ۳۲۹
- دلیل سوم؛ سنت (احادیث پیغمبر اهل بیت (ع)) ۳۲۹
- الف. نهج البلاغه و نفی تحریف ۳۳۰
- ب. حدیث متواتر ثقلین ۳۳۲
- تقریب استدلال به حدیث ثقلین ۳۳۲
- نتیجه حدیث ثقلین ۳۳۳
- نکاتی پیرامون حدیث متواتر ثقلین ۳۳۳
- ج. حدیث متواتر غدیر ۳۳۶
- تقریب استدلال به حدیث غدیر ۳۳۶
- د. احادیث متواتر عرض بر کتاب ۳۳۷
- قرآن ملاک سنجش احادیث ۳۴۰
- ز. اخبار فضائل و خواص سوره ها ۳۴۱
- هـ. احادیث ثواب قرائت سوره در نماز و غیر آن ۳۴۲
- و. اخبار استعاذه به قرآن در فتنه ها ۳۴۳

۳۴۴	ز. روایات قرانت سوره کامل در نماز.....
۳۴۵	ح. احادیث تاکید کننده قرآن موجود به قرآن منزل.....
۳۴۷	ط. احادیث تمسک امامان (ع) به قرآن.....
۳۴۸	تواتر قرآن.....
۳۴۹	سرق اجماع و تواتر.....
۳۵۰	دلیل چهارم؛ اجماع عالمان هر زمان.....
۳۵۱	نکته پیرامون اجماع.....
۳۵۲	حاصل کلام.....
۳۵۳	• فصل هشتم.....
۳۵۴	ادله طرفداران تحریف قرآن.....
۳۵۴	۱. تحریف تورات و انجیل و احادیث قرآن.....
۳۵۴	دلیل قرآنی.....
۳۵۴	دلیل روانی.....
۳۵۵	تقریب استدلال.....
۳۵۵	جواب ورد استدلال.....
۳۵۸	دو مؤید برای وجه ششم.....
۳۵۹	حاصل کلام.....
۳۶۰	۲. جمع آوری قرآن و تحریف آن.....
۳۶۱	توقف تقریب استدلال بر تمامیت دو مقدمه.....
۳۶۲	جواب و نقد از شبهه دوم.....
۳۷۱	نقد روایات جمع آوری قرآن.....
۳۷۱	۱. تناقض و تضاد در روایات مربوط به جمع آوری قرآن.....
۳۷۵	۲. اخبار جمع آوری وعدم تواتر اجمالی.....

۳. تعارض روایات تدوین با اخبار دیگر ۳۷۵
- نمونه هایی از روایات تدوین در عهدنبی (ص) ۳۷۶
- حاصل بحث تعارض اخبار تدوین ۳۷۸
۴. تعارض اخبار جمع آوری با قرآن ۳۷۹
- الف. تعبیر به سوره در قرآن ۳۸۰
- ب. معنای تحدی قرآن ۳۸۰
- ج. تعبیر کتاب در قرآن ۳۸۰
- د. تعبیر به کتاب در حدیث ثقلین ۳۸۱
۵. تعارض اخبار تدوین با حکم عقل ۳۸۱
- ج. پاداش حفظ و روانت قرآن ۳۸۴
۶. ضرورت تواتر آیات و مناسبت روایات ۳۸۵
۷. استلزام اخبار تدوین به تحریف ۳۸۶
- نظریه تحقیق در اخبار جمع آوری ۳۸۸
۳. قرآن علی (ع) و شبهه تحریف ۳۹۰
- تقریب و توضیح استدلال ۳۹۰
- دلیل این استدلال ۳۹۱
- نقد و جواب شبهه سوم ۳۹۲
- نظریه تحقیق در مورد قرآن علی (ع) ۳۹۶
- حاصل نقد و جواب ۳۹۹
- تقریب استدلال ۴۰۰
- نقد و مناقشه روایات تحریف ۴۰۰
- طایفه اول ۴۰۰
- مناقشه طایفه اول ۴۰۲

۴۰۳		حاصل کلام
۴۰۴		طایفه دوم، اخبار حذف نام علی و ائمه (ع) از قرآن
۴۰۴		مناقشه طایفه دوم
۴۰۶		حل منازعه صحیح با اخبار تحریف
۴۰۷		حاصل کلام
۴۰۸		طایفه سوم، اخبار حذف اسامی اشخاص دیگر
۴۰۸		مناقشه طایفه سوم
۴۰۹		حاصل کلام
۴۱۰		طایفه چهارم، اخبار زیاده و بیهوده از قرآن
۴۱۰		مناقشه طایفه چهارم
۴۱۱		حاصل کلام
۴۱۱		طایفه پنجم، اخبار دال بر نقصان از قرآن
۴۱۲		مناقشه طایفه پنجم
۴۱۳		خلاصه تحقیق در روایات تحریف
۴۱۶		تقریب استدلال
۴۱۶		نمونه‌ای از عدم ارتباط اجزای آیه
۴۱۷		نقد و جواب از شبهه پنجم
۴۲۱		حاصل کلام در نقد شبهه پنجم
۴۲۳		خاتمه
۴۲۳		«فصل الخطاب»، دستاویز قائلان به تحریف
۴۲۳		۱. اعتراف محدث نوری به اشتباه خویش
۴۲۴		۲. منابع غیر معتبر نوری
۴۲۵		الف. کتاب «القراءات» احمد بن سیار

- ب. کتاب «استغاثه» علی ابن احمد کوفی ۴۲۵
- ج. تفسیر ابوالجارود ۴۲۶
- د. کتاب «احتجاج» طبرسی ۴۲۶
- هـ. کتاب «انوار نعمانیه» ۴۲۸
- فرازهایی از کتاب انوار النعمانیه ۴۲۹
۲. روایات مورد استناد نوری ۴۳۱
- منابع ۴۳۵

سراغاز

نوشتار پیش رو، پژوهشی دریاب «مصونیت قرآن از تحریف نزد شیعه و اهل سنت» است. موضوعی که در واقع یکی از ابعاد اعجاز قرآن بوده و همانند کتاب خدا برای همه اهلها و عصرها لازم و ضروری می‌باشد؛ چون سلامت و صیانت قرآن را این موضوع مهم عهدگار است.

از سوی دیگر شبهه تحریف قرآن، همواره دستاویزی نزد دشمنان قسم خورده اسلام و تشیع برای تخریب آثار و تعالیم پیغمبر خاتم صلی الله علیه و آله و بد نام کردن شیعه بوده است. این پژوهش موضوع رساله تحصیلی مقطع سطح چهار (دکتری) مرکز آموزش تخصصی تفسیر و علوم قرآن می‌باشد که توسط واحد مدارج علمی مرکز مدیریت حوزه علمیه قم تصویب و جهت تحقیق و بررسی در اختیار این جانب قرار گرفته است.

هر چند سابقه پژوهش پیرامون موضوع فوق، به خلق تألیفات و آثار ارزشمندی از سوی دانشمندان شیعه برمی‌گردد که از روایای مختلف مسأله را مورد کنکاش و بررسی قرار داده، خدمتی در خور تقدیر و مباحثات علمی بر آن نموده‌اند و لیکن از آنجا که موضوع مزبور دارای ابعاد وسیعی بوده و هر از چند گاهی مقالات و کتبی ویژه پیرامون شبهه تحریف و انتساب آن به شیعه به چاپ رسیده و چهره‌شنور قرآن و تشیع را غبار آلود می‌نماید؛ نوشتار حاضر بسیار ضروری می‌بیند موضوع را به صورت جامع‌تر در دو محور مصونیت قرآن از دیدگاه شیعه و اهل سنت، مورد پژوهش و کنکاش قرار دهد.

براین اساس، نوشتار حاضر، ماجرای صیانت و سلامت قرآن از تحریف نزد شیعه و اهل سنت را با ادله متقن و براهین روشن «کتاب، سنت، اجماع و عقل» و اقوال بزرگان شیعه و اهل سنت، بررسی و به رده مهمترین دلایل قائلان به تحریف قرآن می‌پردازد. هر چند گستردگی موضوع بحث و وجود آیات و روایات بسیار از یک سبب بضاغت نگارنده از سوی دیگر مانع از ادعای پژوهشی جامع و کامل است، اما می‌توان گفت این نگارش با طرح مباحث جامع، راهی برای حق جویانی که در پی نگاه قرآنی و روایی، و چراغ عقل بالغ به حقیقت و اصالت وحی و قرآن کریم‌اند، گشوده است. در پایان بر خود فرض می‌داند از همه استادان بزرگوار؛ به ویژه حضرت آیت الله دکتر بهشتی (دامت

برگشته)، استادان داور و نیز واحد مدارج علمی حوزه علمیه قم که این جانب را به سوی این مهم رهنمون شده و راهنمایی های لازم را مبذول داشته‌اند، تقدیر و تشکر نماید.

حوزه علمیه قم - مرکز آموزش تخصصی تفسیر و علوم قرآن

محمد اکبری

www.ketab.ir

مقدمه

قرآن مجید تکلم و تجلی خداوند، و جلوه‌گری حضرت رب‌العالمین بر خلق است؛ لذا امام صادق علیه السلام فرمود: «لقد تجلی الله لخلقه فی کلامه ولکنهم لایبصرون»^۱. آیات او نیز همچون آئینه‌ای می‌ماند که انسان لایق می‌تواند با حقیقت ایمان، حضور حضرت حق، صفات علیا و اسمای حسناى خدای سبحان را در آن مشاهده نموده، به اسرار و حقایق مکنون و بطون معارف آن کتاب تدوین نائل گردد.

از سویی، بهترین معجزه جاوید پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و اولین مرجع دینی و منبع علمی مسلمانان، قرآن مجید هستی، مایع هدایت، رحمت و بشارت مسلمانان «وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ»^۲، ما این کتاب را بر تو نازل کردیم که بیانگر هر چیزی باشد، هدایت، رحمت و بشارت برای مسلمان باشد. محک و سنجش روایات، همین کتاب مقدس می‌باشد که با زبان انسانها با آنان سخن می‌گوید و لذا قرآن کریم نزد مسلمانان برتر است، کرامت منزلتی بس والا برخوردار بوده، تا آنجا که برای حفظ و صیانت از کيان، حقایق و معارف متعالی آن از بذل جان، مال و فرزندان خویش مایه گذاشته و تمام سعی و تلاش خود را در راستای حفاظت و سلامت کتاب خدا مبذول داشته‌اند تا هم اصالت و حقیقت وحی با آن فاسد نامحرمات نگهداری، و هم آن گنجینه سعادت و معرفت را که سرچشمه حیات طیب این عالم است، به نسل‌ها و عصرهای آینده انتقال دهند. لیکن مع الاسف این کتاب آسمانی با آن عزت و اهمیت غیرقابل توصیف، در ادوار و اعصار مختلف مورد تهاجم و انتقاد بدخواهان کج‌اندیشان و شبهه افکنان قرار گرفته است. و دشمنان اسلام و تشیع، با نغمه‌های شوم و قاف‌های هراگین؛ همچون آیات شیطانی هیچ‌گاه دست از عداوت و القای شبهات نسیب‌گرایانه شسته برنداشته،

۱. امام صادق علیه السلام فرمود: به تحقیق خداوند در قرآن برای خلش تجلی نموده، اما آنان حضور خدا را در قرآن

نمی‌بینند.

۲. نحل، آیه ۸۹.

قطب دین و سرچشمه زلال معنویت و سعادت را هدف گرفته، مانع از رشد و بالندگی جوانان، و سازندگی و سرافرازی امت اسلامی گردیده‌اند.

از این رو، جایگاه و ارزش موضوع بحث روشن گردیده، تحقیق و بررسی پیرامون آن نقش به سزایی در تقویت عقاید، ارتقای ایمان و تمسک مردم به قرآن و معارف الهی داشته، موجب رشد و شکوفایی و آمادگی همه حقیقت جویان به ویژه جوانان مسلمان جهت پاسخ‌گویی و مقابله با شبهات دینی و علمی یاوه‌گویان می‌گردد.

نمونه دیگر این که، با بحث و پژوهش در اطراف آن، افراد شبهه افکن، کوردل و بیگانه شناسایی شد. وجب الفت و وحدت بیشتری میان صفوف مسلمانان می‌گردد، و غبار و پرده از روی عصمت «حقیقت تغییر ناپذیری قرآن» برداشته شده، از هر گونه اتهام ظالمانه‌ای نسبت به این عظیم‌المامیه جلوگیری می‌کند و خلاصه این که تمام مقصود پژوهش حاضر آن است که قرآن موجود بدسترس مسلمانان، همه آن قرآن و قرآن منزل همه آن می‌باشد و نسبت تحریف و تغییر به ساحت کتاب خدای تعالی یک سخن ظالمانه و نسبتی کورکورانه است؛ چرا که خود عصمت و جاودانگی آن را تضمین نموده است؛ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ؛ پس قرآن را نازل کردیم و خودمان برای همیشه حافظ و نگهبان آن خواهیم بود. بدین لحاظ ضروری است دورنمایی از محتوای مباحثی را که این نوشتار در پی آن است به اشارت بیان گردد.

نوشتار حاضر در یک مقدمه، سه بخش، هشت فصل و یککیده موضوع بحث تهیه و تدوین شده است.

بخش نخست، مشتمل بر سه فصل می‌باشد که عبارتند از:

۱. فصل اول: مفهوم لغوی و اصطلاحی تحریف، اقسام تحریف، تفاوت میان آن از تحریف معنوی، مفهوم تحریف در قرآن؛
۲. فصل دوم: اعلام شیعه و نفی تحریف؛
۳. فصل سوم: بزرگان اهل سنت و تنزیه شیعه، تهمت به شیعه امامیه و دفع اتهامات؛

بخش دوم، در این بخش دیدگاه اهل سنت از تحریف و مصونیت قرآن مورد بحث و بررسی قرار گرفته، همچنین مواضع علما و دانشمندان اهل سنت در قبال اخبار تحریف بیان گردیده که مشتمل بر دو فصل به شرح ذیل می‌باشد.

۴. فصل چهارم: اهل سنت و اخبار تحریف، اهل سنت و نامعلوم بودن رأیشان، اهل سنت و ردّ یا تأویل اخبار تحریف، اهل سنت (حشویه) و تحریف قرآن؛

۵. فصل پنجم: معرفی حشویه، تحریف قرآن نزد حشویه اهل سنت و ذکر نمونه‌هایی از تحریف نزد حشویه؛

بخش سوم در این بخش سیر تاریخی منشأ شبهه تحریف قرآن، روایات جمع آوری قرآن، شبهات تحریف و نفی پاسخ از آنها، و دلایل مصونیت قرآن از تحریف را مورد بحث قرار داده‌ایم که مجموعاً مشتمل بر سه فصل به شرح ذیل می‌باشد.

۶. فصل ششم: جمع آوری قرآن: زمان پیامبر ﷺ و دلایل آن، دوران خلفا و عدم تحریف قرآن، دوران بنی امیه و عدم تحریف قرآن؛

۷. فصل هفتم: ادله نفی تحریف از قرآن، استدلال به ادله اربعه (دلایل عقلی، کتاب، سنت، روایات پیامبر ﷺ و امامان معصومین علیهم السلام)؛

۸. فصل هشتم: ادله طرفداران شبهه تحریف، ذکر پنج شبهه و پاسخ از هر یک و خاتمه (فصل الخطاب دستاویز قائلان به تحریف).